Ingliz tili №3 fakulteti dekani ____________ I.Xaydarov

Ingliz tili integrallashgan kursi №3 kafedrasi mudiri ____________ P.Omanov

Universitet axborot resurs markazi direktori ____________ S.Kayumova

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON DAVLAT JAHON TILLARI UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

Rektor ____________ I. Tuxtasinov

2025-yil “ 4 ” iyun

Ro‘yhatga olindi: *BD60110900-SLING2304*

2025-yil “ 4 ” iyun

SOTSIOLINGVISTIKA
FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100 000	–	Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110 000	–	Ta’lim
Ta’lim yo’nalishi:	60110900	–	Xorijiy til va adabiyoti (ingliz tili)

Toshkent – 2025

Fan/modul kodi SLING2304		O‘quv yili 2025-2026	Semestr 3	Kreditlar 4	
Fan/modul turi Tanlov		Ta’lim tili ingliz		Haftadagi dars soatlari 2/4	
1.	Fanning nomi		Auditoriya mashg’ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Sotsiolingvistika		48	72	120

2.

I. Fanning mazmuni:

Fanni o‘qitishdan maqsad – Sotsiolingvistika fanining maqsadi talabalarga tilning ijtimoiy kontekstdagi rolini chuqur tushuntirish, tilning shaxsiyat, jamiyat va global jarayonlar bilan bog‘liqligini tahlil qilish ko‘nikmalarini shakllantirish, shuningdek, sotsiolingvistik tadqiqot usullarini qo‘llash va tanqidiy fikrlash orqali ilmiy va amaliy faoliyat uchun tayyorlashdir.

Fanning vazifasi - Talabalarga sotsiolingvistikaning asosiy nazariyalarini o‘rgatish, tilning ijtimoiy kontekstdagi rolini, shaxsiyat, jins, sinf, etnik kelib chiqish, hokimiyat, raqamli muhit va global jarayonlar bilan bog‘liqligini tahlil qilish, til o‘zgarishi, ko‘p tillilik, kod tanlash, lingvistik landshaftlar va til siyosati jarayonlarini tushunish, sotsiolingvistik tadqiqot usullarini qo‘llash, shuningdek, tanqidiy fikrlash, ilmiy yozuv, guruh muhokamalari va raqamli vositalardan foydalanish orqali muloqot va tahliliy ko‘nikmalarni shakllantirish.

Xorij tajribasiga muvofiqligi

Mazkur fan dasturi O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-martdagi “Oliy ta’limning me’yoriy-uslubiy hujjatlarini ishlab chiqish jarayonini takomillashtirish to‘g‘risida”gi 87-sonli buyrug’iga muvofiq, mazkur fan dasturi xalqaro tan olingan reytinglarda birinchi 300 talik ro‘yxatga kiruvchi *The University of Stockholm, Emory University va Cambridge University* ta’lim dasturlari tajribasini o'rgangan holda tuzildi.

https://www.su.se/english/search-courses-and-programmes/ct7153-1.579310?open-collapse-boxes=course-detail

http://www.drps.ed.ac.uk/20-21/dpt/cxllli07024.html

https://faculty.wcas.northwestern.edu/akd2621/courses/ling320/

3. Sharipova Y. Z.Shukurova, T. Omonov (2024). Sociolinguistics. UzSWLU.

Qo‘shimcha adabiyotlar:

1. Coupland, N., & Jaworski, A. (Eds.). (2017). The New Sociolinguistics Reader. Palgrave Macmillan.
2. Mesthrie, R., Swann, J., Deumert, A., & Leap, W. L. (2020). Introducing Sociolinguistics (3rd ed.). Edinburgh University Press.
3. Meyerhoff, M. (2018). Introducing Sociolinguistics (3rd ed.). Routledge.
4. Wardhaugh, R., & Fuller, J. M. (2021). An Introduction to Sociolinguistics (8th ed.). Wiley-Blackwell.

Axborot manbaalari

1. https://www.linguistlist.org
2. https://www.languageonthemove.com
3. https://www.bl.uk/learning/langlit/sounds/index.html
4. https://www.cambridge.org/core/browse-subjects/linguistics/sociolinguistics
5. http://www.bilingualism-matters.ppls.ed.ac.uk
6. https://www.researchgate.net
7. https://www.naldic.org.uk
8. https://www.su.se/english/search-courses-and-programmes/ct7153-1.579310?open-collapse-boxes=course-detail
9. http://www.drps.ed.ac.uk/20-21/dpt/cxllli07024.html
10. https://faculty.wcas.northwestern.edu/akd2621/courses/ling320/

7. O‘quv dasturi O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan. Dastur universitet Kengashining 2025-yil 4 - iyun dagi yig‘ilishida ko‘rib chiqilgan va tasdiqqa tavsiya etilgan (10 - sonli bayonnoma).

8. Fan/modul uchun mas’ullar:

P.Omanov – O‘zDJTU, “Ingliz tili integrallashgan kursi №3” kafedrasi mudiri, PhD

Y.Sharipova – O‘zDJTU, “Ingliz tili integrallashgan kursi №3” kafedrasi katta o’qituvchisii

9. Taqrizchilar:

M.Gulyamova - O‘zDJTU, Ingliz tili integrallashgan kursi №1 kafedrasi mudiri

Sh.Akbarova - Xalqaro islom akademiyasi, p.f.f.d

	Talabalarning bilimini baholash O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizom" talablari asosida belgilanadi. **Talabalarning bilimini baholash mezonlari:** **5 (a'lo) baho** – talaba amaliy mashg'ulotlari topshirig'ini mustaqil yondashgan holatda to'g'ri bajaradi, amaliy muammo bo'yicha mustaqil mushohada yuritadi, masalaga oid daliliy misollarni tanlay oladi va ularni to'g'ri tahlil etish asosida ma'lum ilmiy xulosalar chiqara biladi, tayanch tushuncha va terminlarning mohiyatini to'g'ri izohlay oladi, dars jarayonida berilgan amaliy savollarga to'g'ri javob bera oladi, berilgan vazifa yuzasidan keng amaliy bilimga ega bo'ladi, fikrini izchil, erkin va ravon ifodalash ko'nikmasiga ega bo'ladi, mavzuga oid masalalar yuzasidan tegishli qarorlar qabul qila oladi. **4 (yaxshi) baho** – talaba amaliy mashg'ulotlari topshirig'ini mustaqil yondashgan holatda to'g'ri bajaradi, ammo ishda ayrim kamchiliklarga yo'l qo'yadi, amaliy muammo bo'yicha mustaqil mushohada yurita oladi, masalaga oid daliliy misollarni tahlil etish asosida ma'lum ilmiy-nazariy xulosalar chiqara oladi, tayanch tushuncha va terminlarning mohiyatini izohlashda ba'zi ikkilanishlarga, kamchiliklarga yo'l qo'yadi, dars jarayonida berilgan amaliy savollarga to'g'ri javob beradi, berilgan vazifa yuzasidan muyyan amaliy bilimga ega bo'ladi, fikrini izchil, erkin va ravon ifodalash ko'nikmasiga ega bo'ladi, biroq mavzuga oid masalalar yuzasidan yetarli qaror qabul qila olmaydi. **3 (qoniqarli) baho** – talaba amaliy mashg'ulotlari topshirig'ini mustaqil yondashgan holatda to'g'ri bajarish jarayonida jiddiy kamchiliklarga yo'l qo'yadi, amaliy muammo bo'yicha mustaqil mushohada yuritishda ma'lum ilmiy-nazariy xatolarga yo'l qo'yadi, tayanch tushncha va terminlarning mohiyatini to'liq izohlay olmaydi, dars jarayonida berilgan amaliy savollarga qisman javob beradi, berilgan vazifa yuzasidan yetarli bilimga ega bo'lmaydi. Talaba fikrini izchil, erkin va ravon ifodalash, mavzuga oid masalalar yuzasidan qaror qabul qila olish ko'nikmasi to'liq shakllanmagan bo'ladi. **2 (qoniqarsiz) baho** – talaba modul bo'yicha yetarli bilimga ega emas, juda qo'pol xatolarga yo'l qo'yadi, savollarga qiyinchilik bilan javob beradi, berilgan topshiriqlarni bajara olmaydi.
6.	**Asosiy adabiyotlar:** 1. Chacón Beltrán, R. (2021). English Sociolinguistics. UNED. 2. Jones, R. H., & Themistocleous, C. (2022). Introducing Language and Society. Cambridge University Press.

	II. Asosiy qism (amaliy mashg'ulotlar) **II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:** **3-semestr** 1. The social study of language (Introduction to the course syllabus and assessment specifications.) (2 hours) 2. The ethnography of speaking (2 hours) 3. The structure of conversations (2 hours) 4. Politeness and politeness formulas (2 hours) 5. Speech communities and repertoires (2 hours) 6. Dialects (2 hours) 7. Styles (2 hours) 8. Specialized varieties or registers and domains (2 hours) 9. Slang and solidarity (2 hours) 10. Language and gender (2 hours) 11. Language and age (2 hours) 12. Social stratification (2 hours) 13. Accommodation and audience design (2 hours) 14. Bilingualism, Code-Switching, and Multilingualism (2 hours) 15. Language and Ethnic Identity (2 hours) 16. Language Policy, Language Rights, and Social Justice (2 hours) 17. Language and Media: Mass Media and Digital Media loyalty and reversing language shift (2 hours) 18. Midterm Assessment (2 hours) 19. Language and Education: Sociolinguistic Issues in Education (2 hours) 20. Language and Politics (2 hours) 21. Language Loyalty and Reversing Language Shift (2 hours) 22. Pidgins, Creoles, and Diglossia (2 hours) 23. Linguistic Landscapes (2 hours) 24. Language and Globalization (2 hours) **III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:** Amaliy mashg'ulotlar multimedia vositalari bilan jihozlangan auditoriyada faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mashg'ulot jarayonida mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq. **IV. Mustaqil ta'lim shaklini tashkil etishga qo'yilgan talablar va tavsiya etilgan mavzular:** Talabalarni mustaqil ta'lim shaklini tashkil etishga qo'yilgan talablar O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-apreldagi 136-sonli "Oliy ta'lim muassasalari talabalari mustaqil ta'limini

tashkil etish bo'yicha namunaviy tartibni tasdiqlash to‘g‘risida”gi buyrug‘i asosida ishlab chiqilgan.

Mustaqil ta’limni baholash semestr davomida berilgan topshiriq asosida bajarilgan ishlarni HEMIS axborot tizimida ilova qilish, shuningdek, oraliq va yakuniy test va savollarga javob berish asosida oshiriladi.

- o‘tilgan mavzuni chuqur o’rganishlari uchun darslik, o‘quv materiallari bilan faol ishlash;
- amaliy mashg‘ulotlar va imtihonlarga oldindan tayyorgarlik ko'rish, vaqtdan unumli foydalanish;
- fan (modul)lar bo'yicha mustaqil ta’lim topshiriqlarini belgilangan muddatlarda taqdim etishi;
- mustaqil ta’lim topshiriqlarini bajarishda plagiat (ko‘chirmakashlik)ga yo‘l qo'ymasligi;
- kichik guruhlarda hamkorlikdagi mustaqil ta’lim topshiriqlarini bajarishda jamoaning umumiy maqsadiga mos harakat qilishi, o‘ziga yuklatilganl vazifalarni o‘z vaqtida bajarishi.

Mustaqil ta’limni tashkil etishda fanning xususiyatini inobatga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- mavzu yuzasidan tahliliy ma’lumot (esse) tayyorlash;
- badiiy-ijodiy ishni bajarish;
- aniq mavzu bo'yicha tahliliy taqdimot (prezentatsiya) tayyorlash;
- berilgan muammoni keng tahlil qilish, unga ta’rif va xulosalarni berish;
- amaliyotdagi mavjud muammoning yechimini topish, test, munozarali savollar va topshiriqlar tayyorlash orqali loyihalar ishlash ko'nikmasini shakllantirish;
- ilmiy maqola, tezislar va ma’ruza tayyorlash;

3-semestr

1. Introduction to Sociolinguistics, Syllabus Quiz (2 hours)
2. Ethnography of speaking Observation (4 hours)
3. Conversation Analysis (4 hours)
4. Politeness Role-Play (4 hours)
5. Speech Community Mapping (4 hours)
6. Dialect Story Recording (4 hours)
7. Language registers analysis (4 hours)
8. Slang Poster (4 hours)
9. Gendered Language Analysis (4 hours)
10. Language and Age (4 hours)
11. Social stratification (survey) (4 hours)
12. Code-Switching Observation (2 hours)

13. Ethnic identity (2 hours)
14. Language Policy Analysis (4 hours)
15. Language in Education (4 hours)
16. Language Loyalty Campaign (4 hours)
17. Language landscapes (4 hours)
18. Globalization and Language (4 hours)
19. Final Quiz (4 hours)

3. **V. Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)**

Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:

- Sotsiolingvistikaning asosiy nazariyalarini tushunish va tilning ijtimoiy kontekstdagi rolini (shaxsiyat, jins, sinf, etnik kelib chiqish, hokimiyat) tahlil qilish.
- Sotsiolingvistik tadqiqot usullarini qo‘llash, ma’lumotlarni tahlil qilish va ilmiy yozuvlar (maqola, tezis) tayyorlash.
- Til o‘zgarishi, til siyosati va ijtimoiy adolat masalalarini tanqidiy baholash, axloqiy tadqiqot tamoyillariga rioya qilish.
- Guruh muhokamalari va prezentatsiyalar orqali samarali muloqot qilish, turli kontekstlarda tilni moslashtirish.
- Raqamli vositalar yordamida tadqiqot va taqdimotlar tayyorlash, ijtimoiy mediada tilni tahlil qilish.
- Tilning global (globallashuv, ko‘p tillilik) va mahalliy (O‘zbekiston til siyosati, dialektlar) kontekstlardagi rolini tahlil qilish.
- Tilga oid muammolarga (til sadoqati, ko‘p tilli ta’lim) amaliy yechimlar ishlab chiqish, ijodiy loyihalar bajarish.
- O‘quv materiallari bilan mustaqil ishlash, topshiriqlarni muddatlarda bajarib, vaqtni samarali boshqarish.

4. **VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:**

- interfaol keys-stadilar;
- amaliy mashg‘ulotlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- guruh, mikroguruh bo‘lib ishlash;
- taqdimotlarni qilish;
- individual loyihalar;
- jamoa bo‘lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

5. **VII. Kreditlarni olish uchun talablar:**

O’zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 31-dekabrdagi 824-sonli qarori bilan tasdiqlangan “OTMlarda o’quv jarayoniga kredit-modul tizimini joriy etish tartibi tog’risida Nizom”ga ko’ra fanga ajratilgan kredit beriladi.